

Heb je mij lief? (Geloven met Petrus 9)

Preek over Johannes 21:15-17 (ds. Jos Douma)

Toen ze gegeten hadden, sprak Jezus Simon Petrus aan: 'Simon, zoon van Johannes, heb je mij lief, meer dan de anderen hier?' Petrus antwoordde: 'Ja, Heer, u weet dat ik van u houd.' Hij zei: 'Weid mijn lammeren.' Nog eens vroeg hij: 'Simon, zoon van Johannes, heb je me lief?' Hij antwoordde: 'Ja, Heer, u weet dat ik van u houd.' Jezus zei: 'Hoed mijn schapen,' en voor de derde maal vroeg hij hem: 'Simon, zoon van Johannes, houd je van me?' Petrus werd verdrietig omdat hij voor de derde keer vroeg of hij van hem hield. Hij zei: 'Heer, u weet alles, u weet toch dat ik van u houd.' Jezus zei: 'Weid mijn schapen.'

Ik weet niet zo goed wat ik ervan moet denken. Wat is Jezus hier aan het doen?

Hij stelt drie keer dezelfde vraag 'Heb je mij lief?' Maar Hij zegt er niet eerst bij: 'Ik heb jou lief!' Werpt Hij Petrus niet helemaal op zichzelf terug door deze vraag zo indringend aan hem te stellen? En als wij onszelf, straks, verderop in de preek, ook deze vraag laten stellen of wij, u en ik, van Jezus houden, of we écht wel van Jezus houden, dan kunnen we dat als pijnlijk ervaren, als kwetsend misschien zelfs, verwondend, maar als we niet tot hetzelfde verdriet worden gebracht als Petrus door de vraag van Jezus, is het de vraag of we echt wel hebben geluisterd naar de vraag.

Ja, waarom gaat Jezus om zo te zeggen tot het gaatje? Waarom stopt Hij niet na één keer vragen en het erop volgende antwoord, of misschien na twee keer? Doet Hij dat heel bewust: dóórvragen? Dat heeft ook iets psychologisch: de ander door je vragen op een punt brengen dat er iets breekt; proberen om door een harnas heen te komen tot op het punt dat iemand verdrietig wordt, zich gekwetst voelt, maar daarmee vervolgens ook, hoe veel pijn dat ook kan doen, in staat is om zich kwetsbaar op te stellen.

Of doet Jezus hier dit: aan Petrus en de anderen laten zien, juist door de drievoudige herhaling, dat dit een haast officieel moment is waarin de drievoudige verloochening wordt rechtgezet - een soort van rehabilitatie - en waarin Petrus' positie als herder en grondlegger van de kerk wordt bekrachtigd? En moeten we het dus niet al te persoonlijk opvatten, maar meer ambtelijk en kerkelijk?

Wat is Jezus hier aan het doen?

Eén ding wil ik er vast over zeggen. Jezus rept met geen woord over de drievoudige verloochening. Ik denk dat Hij daarover al eerder gesproken heeft met Petrus in een ontmoeting waarvan we de inhoud niet kennen, maar die er wel is geweest, ergens na de opstanding en vóór dit moment (vergelijk Lucas 24:34 en 1 Korintiërs 15:5). Jezus is hier niet bezig met het verleden van Petrus. Zijn toekomst wordt aan de orde gesteld. Want Jezus pint zijn volgelingen niet vast op hun verleden. Jezus opent een nieuwe toekomst.

--

'Ik ga vissen.' Petrus en nog zes anderen zijn bij het meer van Tiberias, in Galilea, de plek waar de meesten van hen oorspronkelijk vandaan komen, ze zijn 'back to the roots'. 'Ik ga vissen.' Met behulp van een beetje intonatie kun je ervan maken dat Petrus het helemaal

gehad heeft: het verhaal van Jezus is toch op een enorme teleurstelling uitgelopen, en wat blijft er dan anders over dan - uit moedeloosheid, doelloosheid - terug te gaan naar je oude beroep? Vissen dus. Zijn vissershart gaat spreken. Maar toch is dat niet wat we ervan moeten denken. De situatie geeft er helemaal geen aanleiding voor. Het is eigenlijk veel eenvoudiger en herkenbaarder: je bent met een stel vrienden, voor een groot deel ook met een vissershart, en je besluit om samen iets te gaan doen. Vissen dus.

En dan volgt het verhaal van de wonderlijke visvangst. Eerst zijn er geen vissen. Dan is er wel een man op het strand. Hij roept: 'Gooi het net aan stuurboord uit!' De vrienden doen dat. En dan is er wél vis. Om precies te zijn: 153 stuks. En Johannes, de leerling van wie Jezus hield, die bij de laatste maaltijd voor Jezus' dood had gerust aan het hart van Jezus zoals Jezus rust aan het hart van de Vader - deze Johannes herkent Jezus en zegt tegen Petrus: 'Het is de Heer!' Petrus springt in het water en ook de andere leerlingen komen naar de oever. Daar aangekomen blijkt Jezus al een vis op het vuur te hebben. Hij had dus al eten voor zichzelf. Maar met een paar van de 153 vissen wordt het nu toch een royale gezamenlijke maaltijd.

Ik denk dat het een wat vreemde maaltijd is geweest. 'Geen van de leerlingen durfde te vragen wie hij was, ze begrepen dat het de Heer was.' Misschien is de maaltijd wel stilzwijgend verlopen, gekleurd door verlegenheid en verwondering, bescheidenheid en nederigheid.

Maar als het eten op is, gebeurt er wat. Er komt een gesprek op gang. Jezus spreekt Simon Petrus aan. Dat moment moeten we even op ons in laten werken. Het is weer ochtend, vroeg in de ochtend nog, acht mannen zijn daar op de oever van het meer van Tiberias, rond een vuurtje, heel in de verte, ergens op een boerderij, kraait misschien een haan, en Jezus - de Heer! - neemt het woord. Hij kijkt alleen Petrus aan. En dan vindt er die dialoog plaats waarvan we proberen om er de essentie van te proeven en tot ons door te laten dringen. Ik doe dat door steeds maar een vraag te stellen en er een antwoord op te zoeken.

- -

Waarom spreekt Jezus Petrus niet aan met 'Petrus' maar met 'Simon, zoon van Johannes'? Dat gebeurt namelijk tot drie keer toe. Jezus omzeilt de naam Petrus. Die naam had Jezus aan hem gegeven na zijn geloofsbelijdenis: 'Ik zeg je: jij bent Petrus, de rots waarop ik mijn kerk zal bouwen, en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet kunnen overweldigen' (Matteüs 16:18). Zie ook Johannes 1:42: 'Jezus keek hem aan en zei: Jij bent Simon, de zoon van Johannes, maar voortaan zul je Kefas heten (dat is Petrus, 'rots'). Jezus gebruikt de oude naam die Simon nog had voordat hij Petrus werd genoemd: Simon dus. Hij wordt aangesproken als mens, als zoon van zijn aardse vader Johannes. Hij wordt dus niet, en dat is hier de kern, aangesproken met wat je zijn 'ambtsnaam' zou kunnen noemen. Jezus spreekt hem niet 'in functie' aan, als voorganger of ambtsdrager die zich, als hij dat zou willen, kan verschuilen achter zijn ambt of achter zijn zwarte pak of achter zijn bisschopsgewaad. Jezus spreekt hem aan bij zijn echte eigennaam: het gaat om hem persoonlijk, om de mens Petrus, om Simon. Ambt en persoon worden hier fijnzinnig onderscheiden en Jezus vraagt niet naar het ambt, maar naar de persoon.

Waarom vraagt Jezus naar Petrus' liefde en niet naar iets anders? Want ook dat moet ons opvallen, dat Jezus zó nadrukkelijk vraagt of Petrus Hem líefheeft. Als we willen begrijpen wat er in de bijbel staat, is het vaak heel inzichtgevend om ons ervan bewust te worden wat er niet staat. Als we dat hier toepassen dan wordt het dus heel boeiend om ons te realiseren dat Jezus de volgende dingen níet aan Petrus vraagt.

- 'Simon, zoon van Johannes, vertrouw je op mij?'
- 'Simon, zoon van Johannes, wil je je voor mij inzetten en mij ijverig dienen?'
- 'Simon, zoon van Johannes, ben je het in alle delen eens met de leer die ik verkondigd heb?'
- 'Simon, zoon van Johannes, heb je spijt van de zonden die je hebt begaan?'
- 'Simon, zoon van Johannes, denk je dat je voldoende competent bent om een voorganger te zijn?'

Dat vraagt Jezus allemaal níet. Ik zeg daarmee niet dat al die dingen onbelangrijk zouden zijn, maar ze raken blijkbaar niet de kern. Het zijn niet de dingen waar het Jezus ten diepste om gaat. Het gaat Hem ten diepste om: liefde, om een liefdevol hart voor Hem als Heer. Als die liefde er is, als antwoord op zijn liefde, dan komt het met al dat andere ook wel goed. En dat brengt ons direct bij een volgende vraag.

Wat wordt er precies bedoeld met liefhebben? Jezus vraagt dus naar de liefde. En dan is het goed om te beseffen dat de liefde voor Johannes, de schrijver van dit evangelie en ook van de drie brieven achterin de Bijbel, een heel centraal thema is. Neem Johannes 3:16: 'God heeft de wereld zó lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven.' Gods liefde is het begin van alles wat er is en het doortrekt alles wat Hij doet. Neem ook Johannes 13:34-35: 'Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.' Niet de overeenstemming in de leer, niet het juiste ethische gedrag, maar de liefde wordt door Jezus aangewezen als de kern van het leven met Hem. Want alleen uit die liefde komt de ware gehoorzaamheid voort. Die is namelijk wel heel nauw verbonden met de liefde. In Johannes 14:15 staat: 'Als je mij liefhebt, houd je dan aan mijn geboden.' Het liefhebben is het begin, en daaruit vloeit het je houden aan zijn geboden voort. En in de eerste brief van Johannes lezen we dit: 'God is liefde. Wie in de liefde blijft, blijft in God, en God blijft in hem' (4:16).

Maar dan is de vraag nog niet beantwoord wat liefde precies is. Is het een gevoel dat je moet hebben zoals je dat kunt hebben voor je kinderen, voor je ouders, voor je partner? Of is het meer een keuze, een overtuiging, de wil om Jezus op de eerste plaats te zetten in je leven? In dit verband is het boeiend dat er twee verschillende woorden worden gebruikt. Het eerste woord is het werkwoord dat we kennen van het begrip 'agapè': de agapè-liefde is de zelfverloochenende liefde die voor alles een keuze is. Dat woord gebruikt Jezus bij de eerste en de tweede keer dat Hij zijn vraag aan Petrus stelt. Het andere woord, dat vertaald wordt met 'houden' van kennen we als het woord 'fiel' in uitdrukkingen als heterofiel, bibliofiel of filosofie. En dat woord is meer geladen met gevoel en passie, met warmte en intimiteit. Dat woord gebruikt Petrus steeds in zijn antwoorden, en Jezus gebruikt het als hij de vraag de derde keer stelt. Dat laat dus maar één conclusie toe: met liefde wordt hier inderdaad een warme en persoonlijke band met Jezus bedoeld, een je overgeven aan Hem, of zoals het zo mooi staat in de Nederlandse Geloofsbelijdenis artikel 22: dat we Jezus omhelzen. Het is de liefde die alles te boven gaat: een onvoorwaardelijke en hartelijke keuze voor de Heer. Het is de liefde van 1 Korintiërs 13:13: 'Ons resten geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de grootste daarvan is de liefde.' De liefde is het enige dat telt.

Waarom stelt Jezus een vraag, en geeft Hij niet meteen een opdracht? Jezus had bijvoorbeeld ook kunnen zeggen: 'Simon, je bent geroepen om mijn schapen te weiden. Doe dat in mijn naam!' En dan had Petrus Ja! kunnen zeggen. Of Jezus had kunnen zeggen: 'Simon, de liefde is het allerbelangrijkste, doe van daaruit het werk dat ik je opdraag.' Maar Jezus doet het anders: heel persoonlijk, heel direct, heel confronterend, heel doelgericht. Hij wil het hart van Petrus raken. En een hart raak je niet zo heel gemakkelijk als je alleen een opdracht geeft, of een soort algemene uitspraak doet. Jezus gebruikt de persoonlijke vraag als het middel om binnen te komen bij Petrus, op de plaats waar de echte beslissingen in

een mensenleven vallen: in het hart. Met een uitspraak kun je het eens zijn of niet, een opdracht kun je gehoorzamen of niet, dat kan allemaal redelijk gemakkelijk aan de oppervlakte blijven. Maar door deze vraag treedt in werking wat in Hebreeën 4:12 zo wordt omschreven: 'Levend en krachtig is het woord van God, en scherper dan een tweesnijdend zwaard: het dringt diep door tot waar ziel en geest, been en merg elkaar raken, en het is in staat de opvattingen en gedachten van het hart te ontleden.' Dat is wat hier gebeurt: Jezus spreekt als God het woord en in Petrus' hart wordt gesneden.

Wat betekent in de eerste keer dat Jezus naar Petrus' liefde vraagt precies 'dan de anderen'? Want dat is bijzonder bij de eerste vraagstelling: 'Heb je mij lief, meer dan de anderen hier?' Hier is die vraag eigenlijk al beantwoord: die anderen, dat zijn de leerlingen. Maar dan zou Jezus dus vragen of de liefde die Petrus voor Hem heeft groter is dan de liefde die de andere leerlingen voor Hem hebben. Maar is dat reëel om dat te vragen en er ook op te antwoorden? Vraagt Jezus van Petrus om te beweren dat zijn liefde voor Jezus groter is dan de liefde voor Jezus van de anderen? Dat lijkt me vreemd. In de oude vertaling staat: 'Heb je mij lief meer dan dezen?' En het is heel goed mogelijk dat Jezus op dat moment met zijn hand wijst naar de vissen die daar liggen: 'Hou je meer van mij dan van die vissen?' Want Petrus is een echte visserman. Dat heeft zijn hart. Maar Jezus dwingt hem nu om zich af te vragen waar zijn hart het meeste naar uit gaat: naar de vissen en het vissersbestaan of naar Jezus en het volgen van Hem. Het antwoord bevestigt ook dat deze uitleg beter past: 'Ja Heer, u weet dat ik van ú houd!'

Waarom vraagt Jezus het drie keer achter elkaar? In het begin van de preek heb ik daar al iets over gezegd. Je kunt als het om de betekenis van die drie keer gaat kiezen voor een directe relatie met de drievoudige verloochening, alleen maakt Jezus daarop geen enkele inhoudelijke toespeling. Je zou kunnen kiezen om er een soort officieel moment in te zien, een officiële bekrachtiging van de ambtelijke positie van Petrus, maar heel de situatie daar, bij dat kampvuur op de vroege ochtend is weinig officieel. En daarom denk ik dat een derde verklaring de beste is: Jezus kiest door de drievoudige herhaling voor een heel directe, persoonlijk-confronterend benadering omdat hij deze keer geen genoegen wil nemen met snelle en oppervlakkige antwoorden. Hij wil doordringen tot het hart. Ik denk dat Jezus hierin zijn kennis van de mens en hoe mensen reageren en hoe je tot mensen kunt doordringen inzet als de meest volmaakte Psycholoog die ooit op aarde heeft geleefd. En we zien het gebeuren: Petrus wordt ook echt geraakt, hij krijgt contact met zichzelf, met zijn hart, en daardoor ook echt met Jezus. Zijn verdriet getuigt ervan. En dat brengt ons bij de volgende vraag die we kunnen stellen.

Waarom geeft Petrus geen ander antwoord? Want dat was natuurlijk mogelijk geweest. Dat er nog steeds een zekere onnadenkendheid, een impulsiviteit zou zijn van waaruit Petrus te snel en te oppervlakkig reageerde. In deze trant bijvoorbeeld: 'Heer, dat ziet u toch aan me! Natuurlijk hou ik van U en ik heb alles voor U over!' Maar Petrus beroept zich niet op zichzelf, maar vanaf het begin op Jezus. 'Heer, U weet het!' Petrus begrijpt dat hier niets te bewijzen valt, en dat elke poging om te bewijzen dat hij Jezus liefheeft wel moet stranden. Want we zouden op zo'n vraag kunnen antwoorden met bijvoorbeeld: 'Jazeker houd ik van U, kijk maar hoe goed ik mijn best doe om christelijk te leven, kijk maar hoeveel kennis ik van de Bijbel heb, kijk maar hoe ik me inzet voor mijn naaste (dat doe ik allemaal voor U), kijk maar naar mijn inspanningen om de kerk te bewaren bij de zuivere leer, kijk maar naar de strijd die ik aanbind tegen de dwalingen die op kousenvoeten de kerken binnensluipen.' Maar mensen, dat loopt allemaal dood. Jezus kijkt niet naar onze opvattingen en onze prestaties, Hij ziet het hart aan, en Hij is zelf de enige die weet wat er leeft in onze harten en of daar echte liefde voor Hem is. Dát beseft Petrus, vanaf de eerste keer dat Jezus de vraag stelt. En dan komen we bij een volgende vraag die je kunt stellen.

Waarom wordt Petrus verdrietig en niet bijvoorbeeld boos of cynisch? Want dat zou kunnen: dat je je ergert aan dat doordringende vragen van Jezus. 'Geloof U met niet of zo? Is het allemaal niet goed genoeg wat ik doe? Waarom gaat U zo door over die liefde, U weet toch dat ik U gehoorzaam wil zijn en U wil dienen?' Maar die reacties zouden getuigen van zelfvertrouwen, van zelfgenoegzaamheid, van vastigheid zoeken in jezelf en in wat jij doet en vindt. Maar Jezus wil ons brengen op dat punt dat we daarmee stoppen. En dat punt bereikt hij bij Petrus. Petrus wordt verdrietig: er is verbrokenheid in hem, de verbrokenheid die is begonnen te stromen toe de haan drie keer kraaide: Petrus stond op dat moment bij de puinhopen van zijn geloofsleven, en het enige wat toen overbleef was: genade. Van zijn al te menselijke zelfvertrouwen en assertiviteit is niets meer over. Gelukkig niet. Hij ziet alleen nog Jezus, door zijn tranen heen. En hij houdt meer van deze Jezus dan hij kan zeggen. Dat is de ware liefde: die is niet schreeuwerig, die is niet gericht op eigen eer, die is niet trots, die is niet zelfgenoegzaam. Die weet dat je alleen aan Jezus genoeg hebt.

Waarom krijgt Petrus de opdracht om te hoeden en te weiden? Jezus spreekt hier tot drie keer zijn vertrouwen in Petrus uit, een volledig vertrouwen in Petrus' toekomstige herderschap! Niet om wie Petrus is en om wat hij kan, maar omdat Jezus weet dat Petrus van Hem houdt. En Hij zegt tegen hem: 'Simon, maak je liefde voor mij zichtbaar in het hoeden en weiden van de schapen en de lammeren! Ga voorop, zorg dat ze de stem van de Goede Herder horen, breng ze naar de grazige weiden en de vredige wateren van mijn aanwezigheid, troost, vermaan, bemoedig, confronteer, en vergeet zelf nooit en laat de schapen nooit vergeten dat er maar één echte goede herder is, en dat ben Ik. Ik ben de goede herder!' En wat is het geweldig om te zien hoe dat in het leven van de visserman Petrus ook waar is geworden: dat hij in het spoor van zijn Heer, vol van de liefde voor Hem, een herder mocht zijn en hoe hij ook anderen bemoedigde om herder te zijn. We lezen hoe Petrus de schapen die God in zijn leven had gebracht verbindt aan hun Heer (1 Petrus 2:24-25): 'Christus heeft in zijn lichaam onze zonden het kruishout op gedragen, opdat wij, dood voor de zonde, rechtvaardig zouden leven. Door zijn striemen bent u genezen. Eens dwaalde u als schapen, nu bent u teruggekeerd naar hem die de herder is, naar hem die uw ziel behoedt.'

Nog een laatste vraag: **Waar zijn eigenlijk de schapen?** Want er zijn daar op die plek op de oever van het meer van Tiberias wel vissen maar geen schapen. Jezus gaat de schapen nog geven, net zoals hij de vissen heeft gegeven. Eerder in de nacht waren er nog geen vissen maar even later wel, toen het net aan de andere zijde was uitgegoid, waren er wel vissen, heel veel zelfs. En Jezus ziet nu ook al de kudde al voor zich. Het zijn de schapen die nog gevonden moeten worden. Daarom missen we iets essentieels als we deze dialoog alleen binnenkerkelijk toepassen, als zou het gaan om de pastorale zorg in de gemeente. Dat moet zeker meeklinken. Maar de clou is hier om zo te zeggen missionair: 'Simon, je hebt Mij lief, dat maakt je geschikt om herder te zijn voor de schapen die nu nog dwalen en die nog geroepen moeten worden om mijn stem te leren herkennen. En weet je: ik ga die schapen bij je brengen!'

- -

Terug naar het begin van de preek. Hoe bijzonder Petrus ook is, hoe bijzonder de situatie ook is, staan blijft dat Jezus ook nu naar ons toekomt met de vraag: 'Houd je van mij?' Daar wil ik even de nadruk op leggen. Misschien denkt u dat ik, als predikant, dat nu aan u vraag. Maar dat is niet het geval. Als u dat wel denkt, moet u daar van los proberen los te komen. Het is Jezus zelf die vanmorgen deze vraag stelt. En we moeten ook verder komen dan een uitleg van wat de vraag voor Petrus heeft betekend. In de bijbel ontvangen we Gods Woord

voor vandaag. En vanmorgen is dat deze vraag, tot drie keer toe gesteld, door Jezus, aan ons allemaal persoonlijk: 'Houd je van mij?'

Laat ik eerst voor mezelf proberen erop te reageren. Wat leer ik hier zelf van, als predikant, als voorganger, als pastor? Ik merk bij mezelf eigenlijk eerst een soort terugtrekkende beweging. Zo van: 'Maar, Heer Jezus, waarom werpt U me zo terug op mezelf? Het gaat er toch altijd om dat U van mij houdt?' Maar Jezus houdt vol. Hij verklaart in elk geval op dit moment niet met woorden zijn liefde. Ik zie die liefde wel in zijn ogen.

En opnieuw moet ik proberen de vraag echt toe te laten: 'Houd je van mij?' En ik durf eigenlijk geen Ja te zeggen, omdat ik weet hoe vaak Hij in mijn leven niet op de eerste plaats staat, hoe vaak ik weiger om zijn aanvaarding te aanvaarden, hoe vaak ik leef in het huis van de angst en niet in het huis van de liefde, hoe vaak ik Hem verloochen met mijn daden en reacties en gedachten. 'Ik heb U lief, Heer, kom mijn gebrek aan liefde te hulp.'

En dan nog een keer: 'Heb je me lief?' Ja, Heer, U weet dat ik U liefheb.

Zelf leer ik ook nog dit. Ik ben zoals we dat noemen 'herder en leraar' van de gemeente. En ik vind het buitengewoon barmhartig van Jezus dat Hij maar één ding van mij vraagt. Als ik dat eens leg naast alle andere dingen die in de gemeente van mij verwacht worden - wat zijn er soms hoge en onhaalbare verwachtingen waaronder je als mens bezwijkt - en dan mag ik voor Jezus gaan staan, en daarin wil ik ook graag de andere ambtsdragers bemoedigen, dan mag ik voor Jezus gaan staan, en dan zou ik wel eens willen weten wat Hij nu precies vindt van al die verwachtingen, maar dan vraagt Hij: 'Heb je mij lief?' Dat maakt het niet gemakkelijker, maar wel eenvoudiger. Het allerbelangrijkste kenmerk voor een herder, een leraar, voor elke werker in de gemeente is: liefde voor Christus.

- -

En met dat ik deze dingen over mezelf heb gezegd, hoef ik eigenlijk ook niks extra's meer te zeggen. Jezus vraagt van u wezenlijk niets anders dan van mij, omdat ten diepste elk schaap in de gemeente geroepen is om herder te zijn voor de andere schapen.

Hoe word je herder? Door Jezus lief te hebben. Door die vraag opnieuw heel persoonlijk aan je te laten stellen 'Heb je mij lief?' En door die niet uit de weg te gaan of te omzeilen. Jezus geeft daar ook geen gelegenheid voor. En ik weet het: dat is pijnlijk, dat is confronterend, want we worden een voor een ontdekt aan ons gebrek aan liefde. Want dat verbindt ons vanmorgen allemaal: ons gebrek aan liefde voor Jezus, we schieten daarin geweldig tekort. En dat kunnen we gemakkelijk afdoen door het goed te praten ('we zullen nooit volmaakt zijn') of door onze energie te richten op andere dingen die niet goed gaan of op andere mensen die niet goed zijn, en waarvan we ons afvragen of zij Jezus wel liefhebben.

Maar Jezus houdt vol. Voor de derde keer vraagt hij: 'Houd je van mij?' En we kunnen nergens op terug vallen. Niet op onze inzet voor de gemeente, niet op onze hulpvaardigheid voor onze burens, niet op onze bijdrage aan de maatschappij, niet op ons energieke of juist lamgeslagen plichtsbef. We kunnen alleen terugvallen op Jezus, de Zoon waarin Gods liefde naar ons toekomt. We kunnen alleen maar zeggen: 'Heer Jezus, U weet het.'

Laten we bidden...

Lieve Heer Jezus, wat schieten we tekort en wat bent U confronterend. Dank U dat uw striemen onze genezing zijn. Dank U dat uw liefde er altijd weer het eerst is. Dank U dat U

ons wil leren om U lief te hebben. Geef dat we het willen leren. Jezus, we hebben U lief, kom ons gebrek aan liefde te hulp. Uit genade. Amen.

Liturgische handreiking:

Psalm 19:1,2

Het evangelie van Gods wet

Psalm 19:5,6

Gebed

Schriftlezing: Johannes 21:1-17

Liedboek Gezang 92:1,6

Preek over Johannes 21:15-17 **Heb je mij lief?**

Gebed

Psalm 18:1,8,9

Voorbeden

Collecte

Psalm 23